

КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ ТА МУЗИЧНОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ

Історія української музики: Українська музика ХХ століття

Освітній ступінь	Бакалавр	Курс	2–3
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Семестр	4–5
Освітня програма	Музичне мистецтво		
Спеціалізація	«Фортепіано», «Орган», «Скрипка», «Оркестрово-струнні інструменти: «Альт», «Віолончель», «Оркестрово-струнні інструменти: «Арфа», «Контрабас», «Оркестрові духові та ударні інструменти: «Флейта», «Гобой», «Кларнет», «Фагот», «Саксофон», «Валторна», «Труба», «Тромбон», «Туба», «Ударні інструменти», «Баян», «Акордеон», «Бандура», «Народні інструменти: «Балалайка», «Гітара», «Домра», «Цимбали», «Хорове диригування», «Оперно-симфонічне диригування», «Оперний спів», «Камерний спів», «Музична режисура»		
Статус	Обов'язкова	ECTS	4,5
		Годин	135
		Лекції/семінари	68
		Самостійна робота	67
		ECTS	4,5
Семестровий контроль	Іспит		

Інформація про викладача

ПІБ	Таранченко Олена Георгіївна кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри історії української музики та музичної фольклористики
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0002-8038-8927
e-mail	olenataranenko@gmail.com

ПІБ	Волосатих Ольга Юріївна кандидат мистецтвознавства, доцент
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0003-3713-4187 F-6033-2018 https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=GIH943wAAAAJ
e-mail	specradanmau@gmail.com

ПІБ	Станкович-Спольська Рада Євгенівна , кандидат мистецтвознавства, в.о. доцента кафедри історії української музики та музичної фольклористики
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0001-5553-9300
e-mail	musicrada66@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Мета викладання курсу полягає в ознайомленні студентів з основними тенденціями розвитку українського музичного мистецтва від найдавніших часів до початку ХХІ століття, з широким колом творів української музики, що дасть змогу глибше розуміти мистецькі явища та усвідомлювати розвиток українського музичного мистецтва як історично зумовлений процес жанрово-стильової еволюції. Вивчення дисципліни «Історія української музики» має не лише теоретико-пізнавальне, а й велике виховне значення, адже покликане відкрити майбутнім музикантам-професіоналам багату палітру національної музичної культури, відтворити її правдивий образ в усій його повноті, яка ще донедавна не могла бути адекватно представлена з відомих причин соціально-політичного характеру, а також тому, що недослідженими і часто не введеними до навчального обігу були численні сторінки її історії.

Основним **завданням** вивчення курсу «Історія української музики» є:

- з’ясування суспільно-історичних та загальнокультурних чинників, які визначили еволюцію українського музичного мистецтва;
- набуття та поглиблення знань стосовно специфіки розвитку українського музичного мистецтва на різних історичних етапах в його типологічній спільності із загальноєвропейськими тенденціями, передусім стильовими процесами, розвитком музичного мислення, становленням певних жанрів тощо;
- виявлення національної специфіки українського музичного мистецтва та його зв’язків з іншими національними культурами;
- визначення у кожному музичному явищі ознак наслідування та розвитку певних традицій та новаторських рис;
- орієнтація у проблемах дослідження джерел української музики;
- ознайомлення з історико-біографічними матеріалами, що стосуються творчості українських композиторів ХХ століть;
- детальний аналіз творів, знакових для певних етапів жанрово-стильової еволюції українського музичного мистецтва;
- поглиблення розуміння особливостей індивідуальних композиторських стилів у їх детермінації комплексом об’єктивних та суб’єктивних чинників;
- розширення мистецького світогляду, підвищення музичної ерудиції студентів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- історичну обумовленість музичних процесів до початку ХХІ століття;
- причини суттєвих змін фундаментальних принципів музичного мислення;
- закономірності розвитку жанрів європейської музики даного періоду;

уміти:

- орієнтуватися в різноспрямованих процесах розвитку української музичної культури до початку ХХІ ст.;
- виявляти зумовленості музично-історичного процесу суспільно-історичними умовами, особливостями менталітету, духовного життя людини;
- визначати загальні особливості, що притаманні провідним епохальним стилям;
- володіти навичками аналізу партитур з позицій різних традицій нотації та виконавської інтерпретації, що змінювалися протягом століть.

Перелік тем

Тема 1. Вступ до курсу Історія української музики ХХ ст.

Тема 2. Українська музика першого тридцятиріччя ХХ ст. у контексті процесів національного духовного пробудження та загальноєвропейських художньо-стильових тенденцій.

Тема 3. Новаційні риси музичної культури України 1921–1929 рр. Музичний авангард 20-х років та його національна специфіка.

Тема 4. Левко Миколайович Ревуцький – класик української музики ХХ ст. Риси симфонічного мислення.

Тема 5. Українська композиторська творчість у межах радянських ідеологічних канонів (1940 – перша половина 50-х років).

Тема 6. Борис Миколайович Лятошинський – класик української музики ХХ ст. Риси стилю.

Тема 7. Нові ознаки української музичної культури другої половини 50-х – 60-ті рр. Естетичний феномен авангарду 60 х рр.

Тема 8. Стильові пошуки в українській композиторській творчості 70-х – 80-х рр.

Тема 9. Українська музика 90-х рр. ХХ – поч. ХХІ ст. у новітньому соціально-політичному та культурному вимірі. Європейський стильовий контекст.

Форми та технології навчання

Теоретичне лекційне навчання, семінарські заняття та самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Viber, Telegram, Zoom, WhatsApp або на електронну адресу.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	15
2.	Конспект першоджерел, що допомагають глибше зрозуміти тему / есе на тему	15
3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	15
4.	Відвідування лекцій	5
	Підсумкова контрольна робота	
5.	Іспит	50
	Всього	100

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Безбородько О. А. Взаємодія композиторських і виконавських засобів виразності в Другій сонаті-баладі Бориса Лятошинського // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 122 : Мистецтво композиції у вимірах творчості, науки та педагогіки (пам'яті Г. І. Ляшенка). Київ, 2018. С. 110–124.
2. Берегова О. М. Опера Мирослава Скорика «Мойсей» у контексті сучасного українського культуротворення // Мистецтвознавчі записки / Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2016. Вип. 9. С. 135–144.
3. Бугаєва О. В. Архівна спадщина музичного товариства імені М. Д. Леонтовича. Київ : НБУ ім. В. І. Вернадського, 2011. 388 с.
4. Войтенко О. С. Вступна стаття // In memoriam. Композитор Володимир Загорцев. Статті, листи, спогади. Матеріали до біографії / Ідея, упоряд, заг. ред. і комент. О. С. Войтенка. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2021.
5. Войтенко О. С. Пам'яті композитора Володимира Загорцева // Музика. Український інтернет-журнал. 2016. 17 червня.
6. Герасимова-Персидская Н. А. Новое в музыкальном хронотопе конца тысячелетия // Герасимова-Персидская Н. А. Музыка. Время. Пространство. Киев : Дух и літера 2012. С. 264–274.
7. Герасимова-Персидская Н. А. Опыт рассуждений об особенностях постижения современной музыки // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 119 : Наукові діалоги з Н. О. Герасимовою-Персидською / ред.-упоряд. І. Г. Тукова. Київ, 2017. С. 57–64.
8. Городецька О. В. Шістдесяті: зворотній шлях до майбутнього // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 68 : Музика у просторі сучасності: друга половина ХХ — початку ХХІ століття. Київ, 2007. С. 83–87.
9. Грица С. Й. Леся Дичко в житті і творчості. Дрогобич : Посвіт, 2012. 270 с.
10. Драч І. С. Композитор Віталій Губаренко: формула індивідуальності. Суми : СДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. 228 с.
11. Завгородня Г. Ф. Музична мова О. Козаренка як авторська модель поліфонічного мислення композитора // Мистецтвознавчі записки / Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. Київ : Міленіум, 2008. Вип. 13. С. 22–32.
12. Загайкевич А. Л. Сильові домінанти творчості Юрія Іщенка: естетико-теоретичний аспект // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 94 : Юрій Іщенко та сучасний музичний простір : зб. ст. Київ, 2012. С. 20–23.
13. Зинькевич Е. С. О настоящем, о былом... размышляет Евгений Станкович в беседах с Еленой Зинькевич. Киев ; Нежин : Лысенко М. М., 2012. 312 с.
14. Зинькевич Е. С. Симфонические гиперболы. О музыке Евгения Станковича. Ужгород : Ліра, 2002. 207 с.
15. Зинькевич О. С. Український авангард 60-х // Музика, 1992. № 4. С. 4–5, 26.
16. Історія української музики : підручник : у 6 т. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ : Наук. думка. 1989–2004. Т. 4 : 1917–1941 / М. В. Беляєва, Т. П. Булат, Ю. П. Булка, М. М. Гордійчук та ін. 1992. 616 с.; Т. 5 : 1941–1958 / М. В. Беляєва, Т. П. Булат, М. М. Гордійчук, М. П. Загайкевич та ін. 2004. 504 с.
17. Історія української радянської музики : навч. посібник / Л. Б. Архімович, Н. І. Грицюк, Л. М. Грисенко та ін. Київ : Муз. Україна, 1990. 296 с.

18. Калениченко А. П. Музична нео- і постстилістика: спроба систематизації // Музична україністика: сучасний вимір : зб. наук. ст. на пошану д-ра мистецтвознавства Л Пархоменко. Вип. 1. Київ, 2005. С. 106–115.
19. Кашкадамова Н. Б. Фортепіанно-виконавське мистецтво України. Історичні нариси. Львів: КІНПАТРИ ЛТД, 2017. 616с.
20. Кияновська Л. О. Мирослав Скорик: людина і митець. Львів : Ї, 2008. 592 с.
21. Кияновська Л. О. Сад пісень І. Карабиця. Київ : Дух і літера, 2017. 288 с.
22. Козаренко О. В. Про деякі універсалиї музичного світу Бориса Лятошинського // Борис Лятошинський. In memoiam / Український вільний ун-т. Мюнхен, 2018. С. 18–24.
23. Коменда О. І. Станіслав Людкевич — митець універсального обдарування // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 124. Київ, 2019. С. 151–160.
24. Копиця М. Д. Драматургічні колізії симфоній Бориса Лятошинського. навч.-метод. посіб. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2007. 121 с.
25. Корній Л. П., Сюта Б. О. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ : Муз. Україна, 2014. 592 с.
26. Коханик І. М. До проблеми вивчення неоромантизму в українській сучасній музиці // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 56 : Музика третього тисячоліття: перспективи і тенденції: зб. ст. Київ, 2007. С. 68–77.
27. Кузик В. В. Лев Миколайович Ревуцький. Київ ; Ніжин, 2009. 79 с.
28. Кулик В. І. Опера «На Русалчин Великдень» Миколи Леонтовича: авторський текст в аспекті вияву жанрових координат твору // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 105 : На пошану Маріанни Давидівни Копиці. Київ, 2013. С. 266–280.
29. Луніна А. Є. Нова форматність музики Євгена Станковича // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. Київ, 2012. № 4 (17). С. 43–54.
30. Музика : наук.-популяр. журн. 2014. № 1 (397) (випуск до 125-річчя Л. М. Ревуцького).
31. Музика : наук.-популяр. журн. 2015. № 3–5 (405–407) (випуск до 120-річчя Б. М. Лятошинського).
32. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 68 : Музика в просторі сучасності: друга половина ХХ — початок ХХІ століття. Київ, 2007. 244 с.
33. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 75 : Композитор і сучасне соціокультурне середовище : зб. ст. Київ, 2009. 380 с.
34. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 84 : Композитор і сучасність : зб. ст. Київ, 2009. 319 с.
35. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 112 : Композитори і музикознавці Київської консерваторії у 1913–1922 роках : зб. ст. Київ, 2014. 186 с.
36. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 113 : Композитори і музикознавці Київської консерваторії у 1923–1941 роках : зб. ст. Київ, 2015. 294 с.
37. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 114 : Композитори і музикознавці Київської консерваторії у 1941–2010-х роках : зб. ст. Київ, 2016. 408 с.
38. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 115 : Доля митця в реаліях культурно-історичних процесів першої половини ХХ століття. Кн. 1 : зб. ст. Київ, 2016. 236 с.
39. Пархоменко Л. О. Кирило Стеценко. Київ : Муз. Україна, 2009. 390 с.

40. Полетаєва О. В. Симфонія-диптих Ганни Гаврилець: бінарна опозиція як основа концепції // Актуальні питання гуманітарних наук : зб. наук. пр. молодих вчених / Дрогобицький держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка. Дрогобич, 2021. С. 22–29. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/40-3-4>.
41. Прокопова О. В. Засоби сонористики у циклі Ганни Гаврилець «Фортепіанні п'єси для юних піаністів» // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. Київ, 2019. № 1 (42). С. 89–102.
42. Ревуцький Л. М. Из неопублікованих рукописів // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 101 : Зі спадщини Майстрів. Кн. 2 / ред.-упоряд. К. І. Шамаєва. Київ, 2013. С. 178–198.
43. Савчук І. Б. Камерна музика 1920-х в Україні: спроба філософського осмислення / Ін-т. проблем сучасного мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2012. 156 с.
44. Степанченко Г. В. Композитор Ігор Щербаков у сучасному музичному просторі // Українське музикознавство : наук.-метод. зб. / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2015. Вип. 41. С. 362–368.
45. Таранченко О. Г. Б. М. Лятошинський та М. В. Лисенко // In memoriam / Український вільний ун-т. Мюнхен, 2018. С. 53–62.
46. Таранченко О. Г. Сучасна українська музика — європейський контекст // Музика. 2012. № 6. С. 53–57.
47. Фільц Б. М. Обробки народних пісень для голосу і фортепіано Бориса Лятошинського та їх роль у збагаченні гармонічної мови // Студії мистецтвознавчі: наук. журн. / НАН України, Ін-т мистецтвозн. фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ, 2015. Число 1. С. 7–13.
48. Черкашина-Губаренко М. Р. Проблема соотношения слова, музыки и действия в современной украинской опере // Черкашина-Губаренко М. Р. Музыка і театр на перехресті епох : у 2 т. Т. 1. Київ ; Суми, 2002. С. 56–70.
49. Шестеренко І. В. Творчість Віталія Кирейка в курсі історії української музики : навч.-метод. посібник. Київ : Купріянова О. О., 2008. 428 с.
50. Янюк Б. М. Образні знаки «Покаянного стиха» І. Щербакова: рефлексії покаяння в українській музиці кінця другого тисячоліття // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 105 : На скрижалях музичної історії: українська музика та культурний процес. На пошану М. Д. Копиці : зб. наук. ст. Київ, 2013. С. 364–381.